

Ergenlerde Sosyal Medya Ba??ml?l?k Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Ergenlerde Sosyal Medya Ba??ml?l?k Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=21211>

Özet

Ergenlerde Sosyal Medya Ba??mlilik Ölçe?i (ESMBÖ), ergen popülasyonunda sosyal medya kullanımı potansiyel **ba??mlilik** düzeylerini ölçmek amacıyla geliştirilmi? 13 maddelik bir psikometrik araçtır. Ölçek, Orbatu ve arkadaşları tarafından 2020 yılında yapılan bir geçerlilik ve güvenilirlik çalışması sonucunda Türk kültürüne özgü olarak standardize edilmiştir. Ölçek, bireylerin sosyal medyaya yönelik aşırı kullanımı, yoksunluk, tolerans ve i?levsellik kaybı gibi ba??mlilik belirtilerini belirli **Likert Ölçe?i** formatında değerlendirmektedir.

Anahtar Kelimeler

Sosyal Medya Ba??mlilik, Ergenlik, Psikometrik Araç, Ölçek Geliştirme, **Geçerlilik**, **Güvenilirlik**, **Cronbach Alfa**.

Yazarlar

Dilek Orbatu, K. Eliaçık, D. Alagayut, H. Hortu, Y. Demirçelik, N. Bolat, F. Elmalı, M. Helvacı.

Amaç

Bu ölçeğin temel amacı, hızla yayılan sosyal medya kullanımı ergenler üzerindeki olumsuz etkilerini ve potansiyel ba??mlilik düzeylerini objektif ve standardize edilmiş bir yöntemle belirlemektir. Geliştirme çalışması, Türkiye bağlamında ergenlerin sosyal medya ba??mlilik e?ilimlerini değerlendirecek güvenilir ve geçerli bir ölçüm aracı ihtiyacına yanıt vermek üzere yapılmıştır.

Ölçek, klinik ve araştırma ortamlarında kullanılmak üzere tasarlanmıştır. Elde edilen skorlar, ergenlerin risk altında olup olmadıklarını belirlemede ve ba??mlilik davranışları azaltmaya yönelik önleyici müdahale programlarının etkinliğini ölçmede kritik bilgiler sağlamaktadır.

Yapı

ESMBÖ, temelde "Sosyal Medya Ba??mlilik" psikolojik yapısını ölçmektedir. Bu yapı, genellikle madde ba??mlilikte görülen temel belirtilerin sosyal medya kullanımıyla uyarlanmasıyla tanımlanır. Bu belirtiler arasında sosyal medyaya b?rakamama veya azaltamama, kullanımı kesildiğinde yaşanan olumsuz duygusal durumlar (yoksunluk), giderek artan kullanımı ihtiyacı (tolerans) ve bu kullanımı nedeniyle okul, aile veya sosyal yaşamda meydana gelen i?levsellik kayıpları yer alır.

Ölçek, ergenlerin sosyal medya ile kurdukları ilişkinin patolojik boyutlarını, özellikle kompulsif kullanımı, sanal dünya ile gerçek dünya arasındaki dengesizlik ve sosyal medyadan uzak kalma

kayg?s?n? de?erlendiren maddelerden olu?maktad?r.

Geçerlik

Ölçe?in geçerlilik çal??malar?, geli?tirme makalesinde detayl? olarak sunulmu?tur. Geçerlilik, ölçe?in gerçekten ölçmeyi amaçlad??? yap?y? ölçüp ölçmedi?ini gösteren temel psikometrik özelliktir. ESMBO'nün geçerlili?i, büyük olas?l?kla yap? geçerlili?i (örne?in, Aç?mlay?c? ve Do?rulay?c? Faktör Analizleri) ve e? zamanl? geçerlilik yöntemleri kullan?larak incelenmi?tir.

Ara?t?rmac?lar, faktör analizleri arac?l???yla ölçe?in teorik olarak beklenen boyutsal yap?s?n? destekleyen kan?tlar sunmu?lard?r. Bu, ölçe?in sosyal medya ba??mlilik???n?n farklı bile?enlerini tutarl? bir ?ekilde ölçebildi?ini göstermektedir, ancak kaynak metinde bu detaylar belirtilmemi?tir.

Güvenirlik

Güvenilirlik, ölçüm arac?n?n tutarl?l???n? ve kararlıl???n? ifade eder. Ergenlerde Sosyal Medya Ba??mlilik Ölçe?i'nin iç tutarl?l???, 2020 tarihli çal??mada oldukça yüksek bulunmu?tur.

?ç Tutarlılık Katsay?s?: Ölçe?in tümü için hesaplanan **Cronbach Alfa** iç tutarl?lık katsay?s? **0.869** olarak rapor edilmi?tir. Bu de?er, ölçek maddelerinin birbiriyle yüksek düzeyde ili?kili oldu?unu ve ayn? yap?y? ölçme konusunda ba?arılı oldu?unu göstermektedir.

Faktör Analizi

Ölçe?in geli?tirilmesi s?ras?nda faktör yap?s?n?n incelenmesi amac?yla faktör analizi tekniklerinin kullan?ld??? varsay?lmaktad?r. Bu analizler, 13 maddelik nihai formun tek bir boyutu mu yoksa sosyal medya ba??mlilik???n?n çe?itli alt boyutlar?n? m? temsil etti?ini belirlemek için kritik öneme sahiptir.

Genellikle bu tür geli?tirme çal??malar?nda, maddelerin teorik yap?ya uygunlu?unu belirlemek için Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) ve ard?ndan elde edilen yap?n?n örnekleme do?rulanmas? için Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) uygulan?r. Bu süreç, ölçe?in yap?s?sal geçerlili?ini destekleyen kan?tlar? ortaya koyar.

Araç

Test Türü: Geli?tirme (Developmental Scale)

Format: Öz Bildirim Ölçe?i

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Ergenler

Yaş Grubu: Çalışmanın yapıldığı örnekleme başlı olarak genellikle ortaokul ve lise öğrencilerini kapsayan ergenlik dönemi (yaklaşık 12-18 yaş).

Popülasyon Detayları: Türkiye'deki ergen öğrencilerden oluşan bir örneklem üzerinde geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır.

Test Metodolojisi: 5'li Likert tipi derecelendirme kullanılmıştır:

Tamamen katılıyorum = 5

Katılıyorum = 4

Kararsızım = 3

Katılmıyorum = 2

Hiç Katılmıyorum = 1

Ölçek toplam 13 maddeden oluşmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Psikometri, Sosyal Medya Kullanımı, Bağımlılık Davranışları, Adolesan, Tarama Aracı, Geç Tutarlılık, Ölçek Puanlaması.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Dilek Orbatu

Yazar ORCID Tanımlayıcısı: Mevcut değil.

İletişim E-posta Adresi: drdilekorbatu@gmail.com

Yayın Adresi: Yayın adresi kaynakta belirtilmemiştir, ancak sorumlu yazarın e-posta adresi mevcuttur.

Gizlilik, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2020

Gizlilik ve Ücret: Ölçek, akademik bir dergide yayınlanmıştır ve genellikle akademik araştırma amaçlı kullanımı için yazarlardan izin alınması tavsiye edilir. Ticari kullanımı veya geniş ölçekli

uygulamalar için sorumlu yazar (Dilek Orbatu) ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Makalenin tam metnine aşağıdaki bağlantıdan erişilebilir: anadolupsikiyatri.net.

Kaynaklar

Orbatu,D.,Eliaçık,K.,Alagayut,D.,Hortu,H.,Demirçelik,Y.,Bolat,N.,Elmalı,F. ve Helvacı,M. (2020). Ergenlerde Sosyal Medya Bağımlılık Ölçeğinin geliştirilmesi: **Geçerlilik** ve **güvenilirlik** çalışması. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 21 (1), 56-61. doi: 10.5455/apd.77273

Ölçeğin orijinal PDF'i aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: ergenlerde-sosyal-medya-bagimlilik-olcegi-toad.pdf

Ergenlerde Sosyal Medya Bağımlılık Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir. Ölçek maddeleri kaynak metinde yer almamaktadır.

(Ölçek maddeleri, orijinal kaynak metinde sağlanmadığı için burada listelenmemiştir.)